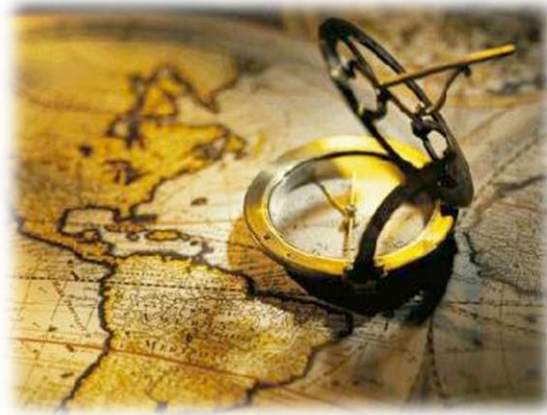

Ο χρόνος: Μια ορθόδοξη θεολογική προσέγγιση

Του Σάββα Αλεξάνδρου*

Ο χρόνος στην ορθόδοξη Πατερική σκέψη, είναι ένα ενδοκοσμικό μέγεθος και συναρτάται άμεσα με την έννοια του κόσμου. Η Πατερική σοφία διατείνεται: «Άμα κόσμος, άμα χρόνος». Δηλαδή πριν τη δημιουργία του κόσμου δεν υπήρχε ο χρόνος. Ο Απόστολος Παύλος άλλωστε υποστηρίζει: «**Πίστει νοούμεν κατηρτίσθαι τους αιώνας, ρήματι Θεού**», δηλαδή πιστεύουμε πως και ο χρόνος έγινε με την προσταγή του Θεού άρα είναι και αυτός δημιούργημά του. Υπ' αυτήν την έννοια ο χρόνος έχει αρχή και τέλος, όπως ακριβώς και ο κόσμος με τον οποίο δημιουργήθηκε ταυτόχρονα.

Οι Πατέρες της εκκλησίας τονίζουν σαφώς πως **ο Θεός υπέρκειται του χρόνου γι' αυτό αποκαλείται Άναρχος Αΐδιος, Αναλλοίωτος. Ο Μεγας Αθανάσιος σε ένα λόγο του «Κατά Αριανών» λέγει:** «Κανένας ας μην είναι τόσο ανόητος ώστε να υποστηρίζει πως ο Χριστός, ο Θεός Λόγος υπόκειται στον χρόνο και άρα υπήρχε εποχή που δεν υφίστατο Αυτός, που δημιούργησε το χρόνο».

Γι' αυτό ακριβώς το λόγο επειδή ο χρόνος δεν αγγίζει τον Τριαδικό Θεό γι' αυτό και **ο Άγιος Ιωάννης ο Δαμασκηνός αναφέρει:** «Άτρεπτον το Θείον και Αναλλοίωτον». Στην Πατερική Γραμματεία ο χρόνος συνδέεται με τον στόχο του ανθρώπου που δεν είναι άλλος από τη θέωση και τον αγιασμό. **Ο Άγιος Γρηγόριος ο Νύσσης παρατηρεί:** «Έχω εν τη κτίσει το κατ' εικόνα, γίγνομαι δε τη προθέσει και εις το καθ' ομοίωσιν», δηλαδή από την γέννησή μας έχουμε εν δυνάμει το κατ' εικόνα ύστερα όμως αξιοποιώντας σωστά τον χρόνο μας και εργαζόμενοι τις αρετές πραγμα-

τοποιούμε και το καθ' ομοίωσιν δηλαδή την αγιότητα και την θέωση. Μέσα σε αυτό το πνεύμα κινούμενοι οι Πατέρες της Ανατολής θεωρούν πως πρέπει να αξιοποιούμε θεόπρεπα και σωτηριολογικά τον χρόνο της ζωής μας. **Χαρακτηριστική είναι η διδασκαλία του αγίου Θεοφίλου: «Να εκμεταλλεύεσαι τον χρόνο της ζωής σου αγωνιζόμενος για τη σωτηρία σου.**

Έτσι όταν σε κάποια χρονική περίοδο της ζωής σε εξευτελίζουν, εσύ αντίταξε σ' αυτό την ταπείνωση και προσπέρασε την κακία των ανθρώπων. Αν πάλι γίνεις στόχος ψεύτικης κατηγορίας εξαγόρασε αυτό το χρονικό διάστημα καλλιεργώντας την υπομονή και έχοντας την ελπίδα σου στον Θεό. Τέλος αν αναίτια γίνεσαι αντικείμενο του μίσους εξαγόρασε τον χρόνο αυτής της δοκιμασίας αντιπροσφέροντας αγάπη. Έτσι λοιπόν σε κάθε κακό, εσύ να προβάλεις το καλό, για να γίνει ο χρόνος σου πηγή πνευματικού κέρδους.

Για την πατερική σοφία, ο χρόνος μετά το προπατορικό αμάρτημα συμφαίνεται με την φθορά και τον θάνατο του ανθρώπου. Το αμάρτημα αυτό που κατά τη θεολογία του Αγίου Συμεών του Νέου Θεολόγου δεν ήταν τίποτε άλλο παρά η τάση αυτόνομης ισοθεΐας και η αδυναμία συνώμης έκανε ώστε ο χρόνος να λειτουργεί αρνητικά για τον άνθρωπο. Έτσι ο Μέγας Βασίλειος αναφέρει: «Από γεννήσεως, η φθορά άρχεται». Έσχατη κορύφωση της φθοράς του ανθρώπου είναι ο θάνατος.

Για την ορθοδοξία η υπέρβαση του χρόνου και του θανάτου επιτυγχάνεται με τη νέκρωση των παθών και τη μετοχή του ανθρώπου στην ασκητική, λειτουργική και μυστηριακή ζωή της εκκλησίας. Μέσα σ' αυτό το πνεύμα ο Άγιος Ησαΐας ο Αναχωρητής αναφωνεί: «**Η μετάνοια, αναγεννά τον άνθρωπο και όλο αυτόν καινόν ποιεί**».

Τέλος σε ένα ανάλογο ύφος και ο άγιος Μάξιμος ο ομολογητής θα υποστηρίξει πως νικητής του χρόνου είναι ο άγιος. Λέει: «Αυτός που νέκρωσε τα πάθη και έχει τον Θεό Λόγο να ενεργεί εντός του, έγινε άναρχος και ατελεύτητος και δεν έχει ζωή χρονική. Αυτός στ' αλήθεια είναι ο νικητής του χρόνου και του θανάτου».

***Ο Σάββας Αλεξάνδρου είναι βοηθός διευθυντής Α' Λανιτείου Λυκείου Β'.**

«Ο Φιλελεύθερος»- 9 /1/2010